

Thonet – pionier in de meubelgeschiedenis

Inhoud:

1. De geschiedenis van Thonet

1.1 Van meubelmakerij tot massaproductie: Thonet-meubelen van gebogen hout

1.2 Een nieuw materiaal in de geest van het Modernisme: Thonet-meubelen van stalen buis

1.3 Tijdloze producten: Thonet-meubelen nu

1.4 De geschiedenis van Thonet in kort bestek

2. Het merk Thonet: feiten & cijfers

2.1 Het bedrijf en het merk Thonet

2.2 Een selectie uit actuele referenties

3. Cultuur en Thonet

3.1 Het Thonet-museum

3.2 Publicaties over Thonet

3.2.1 Vakliteratuur

3.2.2 Tentoonstellingscatalogi

1. De geschiedenis van Thonet

De basis voor het succes van Thonet werd gelegd door schrijnwerker Michael Thonet (1796-1871). Sinds hij in 1819 zijn eerste werkplaats oprichtte in Boppard am Rhein, staat de naam Thonet voor kwalitatief hoogwaardige, innovatieve en elegante meubelen.

Het bedrijf en de fabriek in Frankenberg an der Eder in Duitsland worden tegenwoordig geleid door CEO Brian Boyd, samen met COO Michael Erdelt en Art Director Norbert Ruf, terwijl de vijfde en zesde generatie nakomelingen van Michael Thonet als vennoten en vertegenwoordigers actief bij het bedrijf betrokken zijn. De collectie bestaat uit beroemde meubelen van gebogen hout, stalen buisklassiekers uit de Bauhaus-tijd en actuele ontwerpen van gerenommeerde hedendaagse architecten en designers.

1.1. Van meubelmakerij tot massaproductie: Thonet-meubelen van gebogen hout

In zijn in 1819 opgerichte werkplaats experimenteerde Michael Thonet met nieuwe technieken om hout te buigen. De eerste ontwerpen die waren gemaakt van bundels dunne, gebogen houten latjes ontstonden rond 1830. De Oostenrijkse prins Metternich zag het talent van Michael Thonet en haalde hem met zijn gezin in 1842 naar Wenen. Daar was Michael Thonet nauw betrokken bij onder meer de inrichting van paleis Lichtenstein, paleis Schwarzenberg en café Daum. In 1849 richtte hij samen met zijn vier zonen een nieuw bedrijf op.

Stoel nr. 14, de zogenoemde Weense koffiehuisstoel, betekende in 1859 de doorbraak voor Michael Thonet. De nieuwe techniek om massief beukenhout te buigen, maakte de massaproductie van stoelen voor het eerst mogelijk. Het revolutionaire aan de vroegere stoel nr. 14, nu 214, was dat hij volledig uit elkaar kon worden genomen en in deelprocessen geproduceerd kon worden. De onderdelen voor 36 stoelen pasten precies in een kist van 1 kubieke meter. Zo konden de stoelen gemakkelijk over de hele wereld worden verstuurd. Hierdoor was de moderne stoel voor veel mensen betaalbaar en werd stoel nr. 14 een begeerd massaproduct. Al rond 1870 had Thonet vestigingen verspreid over de hele wereld: van Hamburg en Frankfurt via Brussel, Barcelona en Rome tot Moskou, Chicago en New York. Tot op heden zijn er meer dan 50 miljoen exemplaren van deze stoel verkocht – de ontelbare imitaties niet meegerekend.

Stoel nr. 14 maakte voor Thonet de weg vrij naar internationaal zakendoen; talrijke meubelen van gebogen hout volgden. Ook andere modellen groeiden uit tot iconen in de designgeschiedenis, zoals schommelstoel nr. 1 (1860), de succesvolle modellen nr. 18 en nr. 56 (late 19^e eeuw), de elegante 209 met zijn gebogen armleuningen waarover Le Corbusier niet uitgepraat raakte (rond 1900) en jugendstilfauteuil 247 van Otto Wagner, de zogenoemde spaarbankstoel (1904). In 1912 bereikte de Thonet-productie haar hoogtepunt en produceerde en verkocht Thonet wereldwijd twee miljoen meubelstukken.

Al in 1857 hadden de zoons van Michael Thonet onder de naam Gebrüder Thonet in Koritschan (tegenwoordig Koryčany in de Tsjechische Republiek) de eerste Thonet-meubelfabriek laten bouwen volgens plannen van hun vader. In de jaren erna werden in Oost-Europa nog eens vijf fabrieken neergezet. In 1889 werd de zevende en laatste fabriek in Frankenberg gebouwd; tegenwoordig staat hier het hoofdkantoor van het bedrijf.

1.2 Een nieuw materiaal in de geest van het Modernisme: Thonet-meubelen van stalen buis

Het andere belangrijke materiaal in de Thonet-collectie is stalen buis. Rond de jaren 30 van de vorige eeuw was het bedrijf de grootste producent wereldwijd van de toentertijd nieuwe stalen buismeubelen. Voor het ontwerp ervan tekenden beroemde architecten als Mart Stam, Ludwig Mies van der Rohe, Marcel Breuer, Le Corbusier, Charlotte Périand en A. Guyot. Tegenwoordig worden de vroege stalen buismeubelen beschouwd als een mijlpaal in de designgeschiedenis. De strakke, open en eenvoudige vormgeving is kenmerkend voor de stroming binnen de architectuur en de kunsten die bekend is geworden als de 'Nieuwe zakelijkheid'. De belangrijkste 'uitvinding' van die tijd was de sledestoel (*Freischwinger*), de verende achterpootloze kraagstoel die wordt beschouwd als een van de belangrijkste innovaties op designgebied uit de 20^e eeuw.

Al in 1925 had Marcel Breuer aan het Bauhaus geëxperimenteerd met koud gebogen stalen buis. Deze nieuwe techniek was voorwaarde om het verende effect te bereiken. In 1926 ontwikkelde de Nederlandse architect Mart Stam de *sledestoel*. De door de Deutscher Werkbund in 1927 georganiseerde tentoonstelling *Die Wohnung* in de Weißenhofsiedlung in Stuttgart vormde een belangrijke stap op weg naar het succes van de stalen buis. Hier kreeg het publiek voor het eerst stalen buismeubelen van onder andere de architecten Mart Stam en Ludwig Mies van der Rohe in diverse uitvoeringen te zien. De tentoonstelling trok internationaal veel belangstelling, maar er waren in eerste instantie ook kritische opvattingen over het nieuwe materiaal te horen.

Aan het einde van de jaren 20 maakte Thonet zich de nieuwe productietechniek volledig eigen en begon met het produceren van stalen buismeubelen in de fabriek in Frankenberg. Door de inzet van Thonet kregen de stalen buismeubelen uiteindelijk een geheel nieuwe dimensie en nieuwe afzetmogelijkheden. Bij het grote publiek was het bedrijf niet alleen bekend als uitvinder van de lichte en aantrekkelijk geprijsde meubelen van gebogen hout. Ook avant-gardisten, onder wie Adolf Loos, Josef Hoffman en Le Corbusier, waren enthousiast. Daarnaast vonden de meubelen aftrek in de opkomende sociale woningbouw. Tegenwoordig omvat de Thonet-collectie veel succesvolle klassieke modellen, waaronder de eerste *sledestoel* S 33 en S 43 van Mart Stam, de modellen S 32, S 64 en *sledestoel*-fauteuil S 35 van Marcel Breuer en model S 533 van Ludwig Mies van der Rohe.

1.3 Tijdloze producten: Thonet-meubelen nu

In de nasleep van de Tweede Wereldoorlog gingen alle Thonet-fabrieken in Oost-Europa door onteigening verloren en ook de vestiging aan de Stephansplatz in Wenen was verwoest. Tussen 1945 en 1953 bouwde Georg Thonet, achterkleinzoon van oprichter Michael Thonet, de volledig verwoeste fabriek in Frankenberg weer op. In korte tijd stond het bedrijf er weer goed voor en zocht men opnieuw de samenwerking met excellente ontwerpers: Egon Eiermann, Verner Panton, Eddie Harlis, Hanno von Gustedt, Rudolf Glatzel, Pierre Paulin, Gerd Lange, Hartmut Lohmeyer, Ulrich Böhme en Wulf Schneider, Alfredo Häberli, Christophe Marchand, Lord Norman Foster, Delphin Design, Glen Oliver Löw, James Irvine, Piero Lissoni, Stefan Diez, Lievore Altherr Molina, Lepper Schmidt Sommerlade, Hadi Teherani, Läufer + Keichel – de lijst met ontwerpers die de afgelopen 60 jaar voor Thonet actief waren en zijn, is lang en prominent. Ook het eigen Thonet Design Team voegt regelmatig nieuwe ontwerpen toe aan de uitgebreide portfolio.

1.4 De geschiedenis van Thonet in kort bestek

- 1796 Geboorte van oprichter Michael Thonet in Boppard am Rhein
- 1819 Oprichting van het bedrijf Thonet in Boppard am Rhein
- 1842 Verhuizing van Michael Thonet naar Wenen
- 1853 Overdracht van het bedrijf aan de zoons, die verder gaan onder de naam Gebrüder Thonet
- 1856 Oprichting van de eerste meubelfabriek in Koritschan (tegenwoordig Koryčany in de Tsjechische Republiek); in de erop volgende jaren oprichting van nog eens vijf fabrieken in Oost-Europa: Bystřice (1862), Groß-Ugrócz (1866), Vsetín (1867), Halenkov (1867), Noworadomsk (1880)
- 1859 Begin van de productie van stoel nr. 14 (nu 214)
- 1889 Oprichting van de zevende fabriek in Frankenberg an der Eder in Duitsland
- 1921 Alle bedrijven van de gebroeders Thonet fuseren met Mundus AG tot de grootste meubelproducent ter wereld
- 1925 Op de *Exposition des Art Décoratifs* in Parijs richt Le Corbusier zijn 'Pavillon de l'Esprit Nouveau' in met Thonet-stoelen van gebogen hout
- 1926 Mart Stam ontwikkelt de *sledestoel*
- 1929 Thonet verwerft de rechten op de ontwerpen van Marcel Breuer; begin van de productie van stalen buismeubelen
- 1932 Begin van de productie van stalen buismeubelen in Frankenberg
- 1938 De familie Thonet koopt de aandelen in Thonet Mundus AG terug
- 1945 Onteigening van de fabrieken in Oost-Europa en verwoesting van de Thonet-vestiging in Wenen; bombardement op de fabriek in Frankenberg
- 1945-1953 Wederopbouw van de fabriek in Frankenberg door Georg Thonet
- 1953 Thonet-tentoonstelling in het Museum of Modern Art (MoMA), New York
- 1961 Het Duitse hooggerechtshof bevestigt dat Mart Stam het auteursrecht op de *sledestoel* heeft

- 1972 Benoeming van Claus Thonet tot lid van de raad van bestuur; hiermee treedt de vijfde generatie van de familie toe tot de bedrijfsleiding
- 1976 Bedrijfssplitsing in een Duits en een Oostenrijks bedrijf. Thonet Vienna was korte tijd eigendom van Poltrona Frau, maar is tegenwoordig zelfstandig. Thonet Vienna heeft geen enkele relatie met de familie Thonet
- 198 Philipp Thonet treedt tot het bedrijf toe
- 1985 Peter Thonet treedt tot het bedrijf toe en neemt de leiding van de marketingafdeling op zich
- 1989 Opening van het Thonet-museum in Frankenberg
- 1990 Reizende tentoonstelling *Das Prinzip Thonet*, onder andere te zien in het Germanisches Nationalmuseum in Neurenberg, in Praag, Brno, Bratislava, St. Petersburg, Kiev, Odessa, Moskou, Wrocław, Warschau en Poznań
- 1992 Tentoonstelling in het Bauhaus in Dessau en publicatie van het boek *Ein Stuhl macht Geschichte*
- 1993 Thonet-tentoonstelling in het kunstnijverheidmuseum in kasteel Pillnitz
- 1994 Tentoonstelling *Thonet, Pionier des Industriedesigns, 1830-1900* in het Vitra Design Museum in Weil am Rhein
- 1996 200e geboortedag van Michael Thonet; tentoonstelling *Eine Kulturgeschichte des Sitzens – Thonet-Stühle von damals bis heute* in Merano; tentoonstelling *Biegen oder Brechen* in Koblenz
- 1998 Tentoonstelling *Designklassiekers van Thonet* in het Drents Museum in Assen
- 1999 Tentoonstelling van stalen buismeubelen in het Huis van Afgevaardigden in Berlijn
- 2000 Presentatie van serie A 900 van Lord Norman Foster op de imm cologne.
- 2001 Tentoonstelling van de verzameling van Peter Ellenberg in de Pinakothek der Moderne in München
- 2002 De Ellenberg-verzameling wordt door de Pinakothek der Moderne in München aangekocht; hierdoor ontstaat de grootste permanente tentoonstelling van Thonet-meubelen van gebogen hout; Felix Thonet treedt als eerste lid van de zesde generatie toe tot het verkoopprajon Keulen/Düsseldorf
- 2006 Uit Gebrüder Thonet wordt Thonet GmbH.
- 2009 Thonet werkt samen met het Japanse handelshuis Muji en brengt een speciale vereenvoudigde versie van stoel 214 op de markt
- 2009 Het 150-jarig jubileum van stoel 214 wordt onder meer gevierd met de fotowedstrijd 214x214
- 2011 Tentoonstelling *Möbeldesign: Roentgen, Thonet und die Moderne* in het Roentgen-museum in Neuwied; Percy Thonet wordt vertegenwoordiger in Oostenrijk
- 2013 Thonet gaat online met een geheel vernieuwde moderne website; schenking van vijf actuele Thonet-stoelen aan het Museum für Angewandte Kunst in Wenen.
- 2014 Introductie van secretaire S 1200 (Thonet Design Team, Randolph Schott). De S 1200 wordt vrijwel meteen onderscheiden met de Interior Innovation Award 2014 en de IF Product Design Award 2014
- 2014 Opening van de Nederlandse showroom in de Concept Gallery in Amsterdam
- 2014 Expositie 'SITZEN.LIEGEN.SCHAUKELN. Möbel von Thonet' (ZITTEN.LIGGEN.SCHOMMELEN. Meubilair van Thonet) in het GRASSI Museum für Angewandte Kunst in Leipzig en schenking van 15 actuele Thonet-stoelen aan het museum
- 2014 Thonet opent gedurende vijf maanden een pop-up store in stilwerk Hamburg
- 2015 Introductie van loungefauteuil 808 (Formstelle). De 808 won meteen de Interior Innovation Award 2015
- 2015 Thonet opent pop-up stores in Dubai, Wenen en Stuttgart
- 2016 Introductie van de 'Thonet All Seasons'-outdoorcollectie met geselecteerde stalen buisclassiekers.
- 2016 Opening van de eerste Belgische showroom in de Concept Gallery in Antwerpen.
- 2016 Opening van een pop-up-store in Hongkong en een pop-up-café in Wenen.
- 2017 Opening van een pop-up-store in Parijs.

2 Het merk Thonet: feiten & cijfers

2.1 Het bedrijf en het merk Thonet

Oprichting: 1819 in Boppard am Rhein

Statutaire zetel: Frankenberg (Eder), Duitsland

De in 1889 gebouwde fabriek in Frankenberg is de laatste die gebouwd is. Sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog heeft Thonet hier haar hoofdkantoor. Met behulp van moderne productietechnologie en een schat aan kennis en ervaring, die men in de loop van de afgelopen bijna 200 jaar heeft opgedaan, produceert Thonet hier alle beroemde klassiekers van gebogen hout en stalen buis en de actuele collecties. Hier ontwikkelt Thonet nog altijd innovatieve producten die zich kenmerken door een lange levensduur, hoge kwaliteit en tijdloze vormgeving.

Directie: CEO Brian Boyd, COO Michael Erdelt en Art Director Norbert Ruf

Verkoop: in Duitsland via meubelspecialzaken, in veel landen via importeurs en meubelspecialzaken. Exportmarkten: alle Europese landen, Verenigde Staten, Canada, Australië, Nieuw-Zeeland, Japan, Singapore, China, Hongkong, Midden-Oosten, Rusland

Collecties voor de volgende toepassingen: conferentie- en vergaderruimten, zalen, cursus- en seminarruimten, eet- en woonkamers, horeca, ontvangst- en wachtruimten, outdoor

Tot op de dag van vandaag zijn de rechten op het merk Thonet in Duitsland en in de meeste andere landen ter wereld in handen van Thonet GmbH in Frankenberg. Thonet GmbH blikt met gepaste trots terug op de bijna 200-jarige bedrijfstraditie van meubelen van gebogen hout en stalen buis, aangevuld met voortdurende innovaties. Tegenwoordig maken Thonet-meubelen deel uit van de belangrijkste collecties ter wereld en zijn te zien in onder meer het Museum of Modern Art (MoMA) in New York, het Centre Pompidou en het Musée d'Orsay in Parijs, het Vitra Design Museum in Weil am Rhein, de Pinakothek der Moderne in München, het Museum für Angewandte Kunst in Wenen, het British Museum en het Victoria and Albert Museum in Londen en in veel nationale en internationale musea voor toegepaste kunst. Op veilingen worden voor historische Thonet-meubelen recordbedragen neergelegd.

2.2 Een selectie uit actuele referenties

(in alfabetische volgorde van plaatsnaam)

Van Gogh Museum, Amsterdam (Nederland)
Conferentiehôtel St. Ulrich, Augsburg (Duitsland)
Museum Frieder Burda, Baden-Baden (Duitsland)
Architectenkamer, Berlijn (Duitsland)
Duitse Bondsdag, Berlijn (Duitsland)
Vertegenwoordiging van de deelstaten Nedersaksen en Sleeswijk-Holstein, Berlijn (Duitsland)
Olympisch stadion, Berlijn (Duitsland)
Restaurant Vau, Berlijn (Duitsland)
Vattenfall Europe, Berlijn (Duitsland)
World Conference Center, Bonn (Duitsland)
Tweede Kamer, Den Haag (Nederland)
Bauhaus, Dessau (Duitsland)
Hotel Castelbrac, Dinard (Frankrijk)
Schouwburg Kunstmin, Dordrecht (Nederland)
AOK, Dortmund (Duitsland)
Parlement van de deelstaat Saksen, Dresden (Duitsland)
Freshfields Bruckhaus Deringer, Düsseldorf (Duitsland)
Robert-Schumann-zaal, Düsseldorf (Duitsland)
Codic, Düsseldorf (Duitsland)
Hoofdkantoor Thyssen Krupp, Essen (Duitsland)
Kerkelijk Bureau, Erfurt (Duitsland)
Allianz, Frankfurt/München/Hamburg (Duitsland)

Degussa AG, Frankfurt (Duitsland)
Duitse Nationale Bibliotheek, Frankfurt en Leipzig (Duitsland)
Quadriga Capital, Frankfurt (Duitsland)
Raadhuis Stadt Germering, Germering (Duitsland)
Elbphilharmonie, Hamburg (Duitsland)
Marktkerk, Hannover (Duitsland)
Restaurant OX, Helsinki (Finland)
SLS Coffee Bar, Helsinki (Finland)
Duits Hoogerechtshof, Karlsruhe (Duitsland)
Fritz Thyssen Stiftung, Keulen (Duitsland)
Villa Kamogawa, Kyoto (Japan)
Café de la Paix, La Rochelle (Frankrijk)
Universiteit van Londen, Londen (Engeland)
Swiss Re, Londen (Engeland)
British Museum, Londen (Engeland)
Lolita Café, Ljubljana (Slovenië)
Egyptisch Museum, München (Duitsland)
Duits Octrooi- en Merkenbureau, München (Duitsland)
Restaurant Kismet, München (Duitsland)
Restaurant Pepe Nero, München (Duitsland)
Technische Universiteit, München (Duitsland)
Audi AG, Neckarsulm (Duitsland)
Hearst Tower, New York (VS)
Arcelor, Parijs (Frankrijk)
OECD, Parijs (Frankrijk)
Musée d'Orsay, Parijs (Frankrijk)
Printemps, Parijs (Frankrijk)
Concertgebouw, Ravensburg (Duitsland)
Palacongressi, Rimini (Italië)
World Trade Center, Rotterdam (Nederland)
Buchinger Wilhelmi Klinik, Überlingen (Duitsland)
Jaarbeurs, Utrecht (Nederland)
Hotel Grand Ferdinand, Wenen (Oostenrijk)
Motel One Wien-Staatsoper, Wenen (Oostenrijk)
Restaurant Steirereck, Wenen (Oostenrijk)
UBS AG, Zürich (Zwitserland)
Beurs van Zwitserland, Zürich (Zwitserland)
Kunstacademie Zürich (Zwitserland)

3 Cultuur en Thonet

3.1 Het Thonet-museum

Het Thonet-museum bevindt zich bij het hoofdkantoor in Frankenberg an der Eder. Het museum dankt zijn bestaan aan de verzamelwoede van Georg Thonet, achterkleinzoon van oprichter Michael Thonet, die een ware schat aan historische objecten bij elkaar bracht en deze voor het publiek toegankelijk maakte. Het museum opende zijn deuren in 1989 en presenteert op ruim 700 m² vroege meubelen van gebogen hout, Jugendstilmeubelen, stalen buismeubelen uit de Bauhaus-tijd en meubilair uit de tijd na de Tweede Wereldoorlog.

Museum Thonet, Michael-Thonet-Straße 1, 35066 Frankenberg, Duitsland
Tel. +49 6451 50 80; fax +49 6451 50 81 08; info@thonet.de; www.thonet.de

3.2 Publicaties over Thonet

3.2.1 Vakliteratuur

Bang, O. (1979). *Thonet, Geschichte eines Stuhls*. Stuttgart.
Bangert, A. en Ellenberg, P. (1997). *Thonet Möbel. Ein Handbuch für Liebhaber und Sammler*. München.
Gleining, A. (1998). *Der Kaffeehausstuhl Nr. 14 von Michael Thonet*. Frankfurt/Main.
Mang, K. (1982). *Thonet Bugholzmöbel*. Wenen.
Möller, W. en Mácel, O. (1992). *Ein Stuhl macht Geschichte*. München.
Nothelfer, K. (1941). *Das Sitzmöbel*. Ravensburg.
Renzi, G. (2003). *Thonet 14*. Silvana Editoriale.
Schneck, A. (1928). *Der Stuhl*. Stuttgart.
Von Vegesack, A. (1987). *Das Thonet Buch*. München.
Von Vegesack, A. (1996). *Thonet Classic Furniture on Bentwood and Tubular Steel*. Londen: HAZAR Publishing.
Thillmann, Wolfgang (2015): *Perfektes Design – Thonet Nr. 14*. Bielefeld/Berlin.

3.2.2 Tentoonstellingscatalogi

Germanisches Nationalmuseum (1989/1990). *Sitz-Gelegenheiten, Bugholz- und Stahlrohrmöbel von Thonet*. Nürnberg (later als reizende tentoonstelling van het Duitse Ministerie van Buitenlandse Zaken te zien in St. Petersburg, Praag en Odessa)
Vitra Design Museum (1994). *Thonet – Pionier des Industriedesigns 1830-1900*.
Landesmuseum Koblenz (1996). *Thonet – Biegen oder Brechen*. Uitgeverij Ulrich Löber.
Drents Museum Assen (1998). *Buigen, Zien en Zitten – Designklassiekers van Thonet*.
Roentgen Museum (2011). *Möbel Design, Roentgen, Thonet und die Moderne*. Neuwied.
GRASSI Museum für Angewandte Kunst (2014). *SITZEN.LIEGEN.SCHAUKELN. Möbel von Thonet*. Leipzig. Uitgeverij Kerber Verlag.

Thonet perscontact internationaal

neumann communication
Claudia Neumann, Anne Polch-Jahn, Hanna Reif
Eigelstein 103-113
50668 Köln
Duitsland
Tel. +49 (0) 221 – 91 39 49 0
Fax +49 (0) 221 – 91 39 49 19
E-mail thonet@neumann-communication.de

Thonet GmbH
Susanne Korn
Michael-Thonet-Straße 1
35066 Frankenberg
Duitsland
Tel. +49 (0) 6451 508 160
Fax +49 (0) 6451 508 168
E-mail susanne.korn@thonet.de